

PERSCOMMUNIQUÉ

Voornaamste resultaten van het onderzoeksnetwerk CompNet

(Artikel voor het Economisch Tijdschrift van december 2015)

In dit artikel worden de resultaten toegelicht van het onderzoeksnetwerk Competitiveness Network (CompNet), dat in 2012 werd opgericht door het Europees Stelsel van Centrale Banken. Het netwerk heeft de determinanten van het concurrentievermogen van de Europese landen en ondernemingen (gemeten naar economische resultaten zoals de uitvoer of de groei) onderzocht en de ontwikkeling van de mondiale productieketens geanalyseerd. Een bijzondere inspanning werd geleverd om nieuwe indicatoren van het concurrentievermogen tot stand te brengen.

Tot de verschillende bijdragen van dit netwerk behoort in de eerste plaats de ontwikkeling van twee nieuwe instrumenten om een diagnose te stellen van het concurrentievermogen van een land, namelijk de *diagnostic toolkit on competitiveness* en de gegevensbank CompNet. De *diagnostic toolkit on competitiveness* is een gegevensbank die tachtig nieuwe indicatoren voor het concurrentievermogen bevat, zowel op macro-economisch vlak (onder andere indicatoren van comparatieve voordelen per type product of indicatoren voor de handel tussen bedrijfstakken) als op micro-economisch of transnationaal vlak (met name indicatoren voor de participatie aan de mondiale waardeketens) voor de EU-landen. Het tweede instrument, uitsluitend toegankelijk onder bepaalde voorwaarden, is de gegevensbank CompNet, die voor 17 Europese landen, waaronder 13 lidstaten van het eurogebied, een reeks indicatoren bevat betreffende het gemiddelde en de verdeling van variabelen zoals de productiviteit of de arbeidskosten per eenheid product, naar land, bedrijfstak en ondernemingstype.

Uit de daarnaast binnen CompNet verrichte werkzaamheden blijkt dat het prijsconcurrentievermogen een essentiële strategie kan blijken om de internationale concurrentie het hoofd te bieden, hoewel alternatieve strategieën die gebaseerd zijn op kwaliteitsbevordering eveneens een niet-onbelangrijke rol spelen. Bovendien hangt het prijsconcurrentievermogen niet enkel af van de loonkosten maar ook van de kosten van de intermediaire producten en kunnen de ondernemingen, bij gelijke kosten, het verschil maken door hun productiviteit te verbeteren. Deze vaststelling impliceert dus dat de versteviging van het concurrentievermogen van een land of een onderneming een meervoudige aanpak vereist, waarbij tal van instrumenten en maatregelen worden aangewend, die berusten op zowel de vorming van de loonkosten als niet-kostengebonden factoren. Deze laatste omvatten evenzeer innovatie als de kwaliteit van goederen en diensten, de capaciteit op het gebied van organisatie, management en technologie, het vermogen om nieuwe technologieën te integreren, het aanpassingsvermogen van de arbeidskrachten en de op de uitvoermarkten verworven ervaring.

Een van de huidige macro-economische uitdagingen die binnen CompNet werd geanalyseerd, was het wegwerken van de macro-economische onevenwichtigheden. Uit die analyse blijkt dat het gebruik van enkel traditionele instrumenten als de wisselkoers niet voldoende zal zijn om ze te elimineren, behalve bij zeer grote wisselkoersschommelingen. Een en ander komt doordat de gevoeligheid van de uitvoer voor wisselkoersschommelingen relatief gering is voor de grote ondernemingen die in hoge mate bijdragen tot de handelsstromen. Er moeten dus andere economischbeleidsmaatregelen worden bedacht om die onevenwichtigheid op te lossen, onder meer door invloed uit te oefenen op de extensieve marge van de uitvoergroei.

Door zich te baseren op de thans beschikbare gegevensbanken, heeft CompNet ook bijgedragen tot het recente onderzoekswerk over de waardeketens. Aangezien de toegevoegde waarde van de uitvoer klein kan zijn, kan het gebruiken van gegevens over de uitvoer van goederen en diensten alleen, om een diagnose te stellen over het buitenlandse concurrentievermogen, een misleidend beeld geven. Rekening houdend met de mondialisering van de productieprocessen maakt het begrip handel in toegevoegde waarde het mogelijk de concurrentiekracht van een land op een meer relevante wijze te meten, onder meer omdat dat begrip nuttiger is om de gevolgen ervan voor de werkgelegenheid te bepalen. Voorts verschaft de analyse van de waardeketens een beter inzicht in het verschijnsel van de transmissie van de schokken tussen de economieën. Ze leidt ook tot een betere beschrijving van de context waarin eventuele economischbeleidsmaatregelen passen, zoals de invoerbelemmeringen of de herbalancering van de handelsbalans.